

המניח פרק שלישי בבא קמא

לו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [לעיל ג. ל. ד. ט. ה"ג] מו"ה שכתב הגיה וכן פסקו ומתיר"ש לא הסכים עמו ופירש דקא"ל אסתמא דתלמודא דלוקמי לרביה הכי אצל לר"פ לא קשי' דלפטר דלית ליה האי מ"י ראו לטוול, א. לעיל ג. ל. ד. ט. ה"ג, (א) כס"א: מנה, (ו) ל"ל דלי תפס, (ז) ועין ברשב"א בשבט שיטת שמביא פירושם אחרים, (ח) גי' ר"מ דלא מני וע"ש.

הגהות הגר"א

[א] תר"ח ראו כו. ודוקא טו. י"ב ושאר פוסקים חולקין ע"ו:

מוסר רש"י

שוחפין נינהו כההוא שור דמשמע ציה קלא שניהו רחמנא שותפין (בעל ז.ל.) הדרן עלך המניח

ולכחי מוקים לה הכי ולא מוקים לה כדאוקים למציעתא לעיל בניזק שמא ומזיק צרי דאס כן היינו הך וסיפא אמאי אכטריך ורצה דלוקמא למציעתא דניזק שמא ומזיק צרי ולא אוקמה צברי ולישני ראו לטוול ואין לו משום דס"ל דקומכוס לא אמר חולקין צברי וצרי הלכך רישא דקמתי לא כי אלא כסלע לקה לא אכטריך למיתני' צברי וצרי לאשמעינן דמוציא מחצירו כו' להכי אוקמה למציעתא בשמא וצרי דתיקו נמי רישא צברי ושמא: **דפסס**. שקדס ניזק ותפס השור: **שמע מינה**. מדקמתי שניהם: **רצה מזה גובה רצה מזה** וחס אכד האחד קס חצירו במקומו ומשתלם הימנו: **צמועדין**. דסוף סוף משלם מעליה לפיכך כל נכסיו אחרתאין לפרעון: ה"ג מאי **נפקא ליה מינה סוף סוף דמי סורא מעליא צעי לשלומי**: אלא לעולם **בשמין**. והאי דקמתי שניהם לאו כדקאמרת דמאזיה שירצה יגצה אלא הא קמ"ל דכל זמן ששניהם צפנינו גובה אכל אכד האחד אינו גובה: **ור' עקיבא היא דאמר שופסין ניסהו**. בגוף של שור הלכך אכד השור אכד נזקו הלכך כי הוא שניהם הוא דמחייב ואי לימננהו לתרוייהו אלא אחד אמר ליה אייתי ראייה כו' אכל לרבי ישמעאל כיון דאמרי ציה בעל חוב הוא וחזי הוא דאסיק ציה אכד האחד לא איצד את זכותו:

הדרן עלך המניח

שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה ישלם לאחרון שבהם ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו והאחרון אחרון נשכר דברי ר"מ רבי שמעון אומר השור שזה מאתים שנגח לשור שזה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר שזה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים וזו וזה נוטל חמשים וזו חזר ונגח שור אחר שזה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים וזו ושנים הראשונים דינר זהב: **גמ'** מתניתין מני דלא כר' ישמעאל ודלא כר' עקיבא אי כר' ישמעאל **דאמר בעלי חובות נינהו האי אחרון אחרון נשכר ראשון ראשון נשכר מבעי ליה אי כר' עקיבא דאמר תורא דשותפי הוא האי יש בו מותר יחזיר**

ראוי ליטול ואין לו והתניא הרי זה משתלם לקמן מן המועד ולגדול מן התם דרתפס: היו שניהם של איש אחד שניהם חייבים: א"ל רבא מפרזיקא לרב אשי ש"מ שוורים תמים שהזיקו רצה מזה גובה רצה מזה גובה הכא במאי עסקינן במועדין אי במועדין אימא סיפא היה אחד גדול ואחד קטן הניזק אומר גדול הזיק והמזיק אומר לא כי אלא קטן הזיק המוציא מחצירו עליו הראיה אי במועדין מאי נפקא ליה מינה סוף סוף דמי תורא מעליא בעי לשלומי א"ל סיפא בתמין ורישא במועדין א"ל רב אחא סבא לרב אשי אי במועדין חייבים חייב גברא מובעי ליה ותו מאי שניהם אלא לעולם בתמין ורבי עקיבא היא **דאמר שותפין נינהו ומעמא דאיתנהו לתרוייהו דלא מצי מדחי ליה אבל ליתנהו לתרוייהו ימצי אמר ליה זיל אייתי ראייה תורא אוקף ואשלם לך: נמי הכא:**

הדרן עלך המניח

ש"מ. מדקמתי שניהם רצה כו' ואס אכד האחד קס חצירו מחמי ומשתלם הימנו כך פירש צקונטרס וקשה דלא הוה ליה למימר שמע מינה אלא מסיפא הוה ליה למפך דקמתי אחד גדול ואחד קטן המוציא מחצירו עליו הראיה ומשלם לגדול מן הקטן א"כ כשאכד אחד מהן לא משתלם מאותו שנשאר ונראה לפרש דצעי שוורים שהזיקו שור צדאי איירי דמשיב כאלו הוה חד גופא ומשתלם מן השני וע"ג דמתניתין לא איירי אלא צענין שאנו מסופקים איזה מהן נגח מ"מ דייק מלישנא דקמתי שניהם חייבים לאשמעינן שיכול להיות שיהיו שניהם חייבין כגון אי ידעינן צדאי שהזיק שניהם יחד:

ורבי עקיבא היא דאמר שותפין נינהו פירש צקונטרס דלרי' ישמעאל דאמר צ"ח הוא וחזי הוא

דמסיק ציה אס אכד האחד לא איצד זכותו וקשה דהא לעיל (דף ג.) אמר אפילו לרי' ישמעאל שחטו מה שעשה עשוי ונראה לפרש דמשום הכי מוקי לה כר' עקיבא משום דלרי' ישמעאל אין שום חידוש דפשיטא דאיצד זכותו כשאכד האחד כיון דצ"ח הוא אכל לרי' עקיבא דשומפי נינהו ס"ד דהוי כאלו האחד מן השנים צחוקת הניזק ומצי למימר ניזק שלך נאכד ולא שלי':

הדרן עלך המניח

שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה ישלם לאחרון שבהם ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו והאחרון אחרון נשכר דברי ר"מ רבי שמעון אומר השור שזה מאתים שנגח לשור שזה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר שזה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים וזו וזה נוטל חמשים וזו חזר ונגח שור אחר שזה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים וזו ושנים הראשונים דינר זהב: **גמ'** מתניתין מני דלא כר' ישמעאל ודלא כר' עקיבא אי כר' ישמעאל **דאמר בעלי חובות נינהו האי אחרון אחרון נשכר ראשון ראשון נשכר מבעי ליה אי כר' עקיבא דאמר תורא דשותפי הוא האי יש בו מותר יחזיר**

ורבי עקיבא היא דאמר שותפין נינהו פירש צקונטרס דלרי' ישמעאל דאמר צ"ח הוא וחזי הוא

דמסיק ציה אס אכד האחד לא איצד זכותו וקשה דהא לעיל (דף ג.) אמר אפילו לרי' ישמעאל שחטו מה שעשה עשוי ונראה לפרש דמשום הכי מוקי לה כר' עקיבא משום דלרי' ישמעאל אין שום חידוש דפשיטא דאיצד זכותו כשאכד האחד כיון דצ"ח הוא אכל לרי' עקיבא דשומפי נינהו ס"ד דהוי כאלו האחד מן השנים צחוקת הניזק ומצי למימר ניזק שלך נאכד ולא שלי':

הדרן עלך המניח

שור שנגח ארבעה וחמשה: אי ברבי עקיבא דאמר שותפין נינהו יחזיר צבולין מבעי ליה. תימה דלרי' עקיבא נמי אמאי אין ראשון נשכר דלמה יהא מוטל עליו לשמור חלקו כל זמן שלא עמד בדין ולא צאו עדים דמה הוא יודע אס יזכה וצריך לדחות דכיון שיש צידו להביא עדים לאתרי ולזכות מתחייב צשמירתו ואלא מצי לשנויי כגון שאין צידו דאס כן תיקשי ליה לרבי עקיבא ראשון נשכר מצעי ליה: כגון

קו א ב מ"י פ"ט מהל' מקי ממון הל' יא סגמ עשין טו טו"ש ח"מ ט' ת סע"ג ג כה"ה וסע"ד קו ג ד מ"י שם הל' ח טו"ש"ט שם סע"ז: א ה מ"י פ"ט מהל' מקי ממון הל' יב טו"ש"ט ח"מ ט' תא סע"ז: א:

רבינו הגנאל

מתני' היו שניהן [ש]לאיש אחד שניהן חייבין כו. אוקי' בשורין תמין ור' עקיבה היא דאמי' שותפי נינהו. וטעמ' דאיתנהו לתרויהו דלא מצי מדחי ליה, אבל ליתנהו לתרויהו מצי אמ' ליה זיל אייתי ליה ראייה דהאי תורא אוקף ואשלם לך. [נוסח כה"ב] גאון. הא מני ר' עקיבא היא דאמי' שותאפי נינהו, בעל השור הניזק ובעל השוורים המזיקן שותאפי נינהו עד שישתלם הניזק מהם חצי נזק, ודקאמתי שניהן חייבין, לא ללמד שאם רצה מזה גובה ואם רצה מזה גובה אלא ללמד שאם היו שני השוורים המזיקין עומדים לא מצי מדחי ליה, אלא יש לו להשתלם רביע נזק מזה ורביע נזק מזה, וזה הוא שניהן חייבין. אבל אם אין שניהן [עומדין] אלא אחד מהם, הוא שמצוי והאחד מת או ברח מצי מוזק לתרויהו וכו', שאומ' לו טול מזה חצי מה שראוי לך כול' או שתביא ראיה שזה המצוי הוא שהזיקך וחיטול כל מה שראוי לך ממנו. הדרן עלך המניח את הכד פק' רביעי: שור שנגח ד' והי' שור שנגח ד' והי' שורים זה אחר זה ישלם לאחרון כו'. באנו לחקור משנתנו דתנן הכא אחרון נשכר דברי ר' מאיר, אליבא דמק, לא כר' ישמעל ולא כר' עקיבה. משום דר' מאיר תלמיד ר' ישמעל ור' עקיבה הוא כדגרסי בתחלת עירובין, הוצרכנו לומי' ר' מאיר כמי מהן שגאה, דתניא יושם השור בב"ד דברי ר' ישמעל, ר' עקיבה אומ' והחלט השור. ועלה אמרי' אי כר' ישמעל דאמי' בעלי חובות נינהו אמאי תני אחרון נשכר, ראשון ראשון נשכר מיבעי ליה, שכן דין בעלי חוב כל הקודם וכו', ומעת שנגח נגיחה הראשונה נתחייב לשלם מגופו שלחצי השור חצי נזק לניזק, פשע המזיק ולא שימר השור ויצא והזיק חייב לשלם לראשון ולשני. אי כר' עקיבה שנה ר' מאיר משנתו

